

Svar på Gröna fullmäktigegruppens och 6 andra ledamöters motion om att Vanda ska halvera konsumtionen av produkter av animaliskt ursprung senast år 2030

VD/4967/00.02.00.03/2024

PT/TE/EV/MT/AP

De Grönas fullmäktigegrupp och 6 andra ledamöter lämnade in följande fullmäktigemotion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Klimatkrisen och förlusten av biologisk mångfald är de största hoten mot människors välbefinnande och mot miljön. Vanda har förbundit sig att uppnå klimatneutralitet senast år 2030.

En av de viktigaste orsakerna till klimatutsläpp är livsmedelsproduktionen. Förutom klimatutsläppen har livsmedelsproduktionen konsekvenser för förlusten av biologisk mångfald, människors och djurs välbefinnande samt övergödningen av Östersjön och andra vattendrag. Alla dessa effekter kan minskas genom att halvera andelen produkter av animaliskt ursprung i stadens offentliga upphandling. Som första stad i Finland har Tammerfors utrett det ekologiska fotavtrycket av stadens verksamhet. Enligt en undersökning som Jyväskylä universitet har gjort uppstår det största ekologiska fotavtrycket genom livsmedelsupphandlingen, och mer än 60 procent av detta fotavtryck kommer från produkter av animaliskt ursprung. Fotavtrycket kan minskas genom att byta ut kött- och mejeriprodukter mot växtbaserade produkter.

En mer växtbaserad kost är bättre för klimatet, djuren, naturen och Östersjön.

Dessutom har en mer växtbaserad kost vetenskapligt bevisats främja medborgarnas välbefinnande och hälsa. En färsk undersökning från Helsingfors universitet visar att finska daghemsbarn äter mer än fem gånger mer kött än vad som skulle vara bra för hälsan och för jordens bärkraft om man jämför med en planetarisk kost. Av de finländska männen äter rentav fyra av fem för mycket rött kött jämfört med de finländska näringsrekommendationerna. Att ersätta produkter av animaliskt ursprung med inhemska växtproteinprodukter främjar inte bara folkhälsan utan också en hållbar inhemsk jordbruksproduktion.

Vi undertecknade ledamöter föreslår att Vanda sätter som mål att halvera upphandlingen av produkter av animaliskt ursprung senast år 2030 så att uppnåendet av målen också följs upp. På så sätt främjas kommuninvånarnas hälsa samtidigt som förlusten av biologisk mångfald, klimatförändringen och övergödningen av vattendragen förhindras.”

Stadsfullmäktige 17.6.2024 § 24

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning konstaterar följande i sitt svar:

Fullmäktigemotionen är mycket aktuellt och till sina mål värd att understödjas. Vanda stad har i färdplanen för resurssmarthet förbundit sig att minska matens miljö- och klimatpåverkan. Vanda har också nyligen förbundit sig att eftersträva naturpositivitet före utgången av 2030.

Verksamhetsområdet för fostran och lärande är den största konsumenten av mat vid Vanda stad. I åtgärderna i färdplanen för resurssmarthet för verksamhetsområdet för fostran och lärande har skol-, daghems- och läroanstaltsmåltiderna en viktig roll. I åtgärderna betonas delaktighet, minskning av koldioxidavtrycket och gemensam utveckling. Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy och avtalsleverantören Palmia Oy har redan i flera år samarbetat med verksamhetsområdet för fostran och lärande och serviceenheten för upphandlingar för att främja miljöansvaret och delaktigheten när det gäller måltiderna. Koldioxidavtrycket har beräknats 2020 och 2022 och kommer att beräknas igen när ett nationellt, enhetligt beräkningssätt (baserar sig på Naturresursinstitutets material) har införts. Minskningen av koldioxidavtrycket och förverkligandet av andra mål följs upp också i fortsättningen i Vandas Miljövakt. Vantti och Palmia har gjort ändringar i matsedlarna för att kunna utveckla miljövänligare och mer välsmakande mat.

Den 27 november 2024 publicerades de nya nationella näringsrekommendationerna som baserar sig på nordiska näringsrekommendationer. De nya näringsrekommendationerna syftar alltmer till att utöver näringen också beakta miljökonsekvenserna. Den rekommenderade totala mängden rött kött och fjäderfä per vecka sjunker från 500 gram till 350 gram och det rekommenderas att man äter 50–100 gram baljväxter per dag. Näringsrekommendationerna utgör grunden för planeringen av matsedlar när måltidstjänster produceras för den offentliga sektorn. Den mat som produceras för daghem, skolor och läroanstalter ska följa näringsrekommendationerna. De nya näringsrekommendationerna styr därför också i fortsättningen arbetet med att förnya matsedlarna i en mer miljömässigt ansvarsfull riktning.

Att halvera upphandlingen av produkter av animaliskt ursprung, vilket krävs i fullmäktigemotionen, är en utmaning om man vill beakta de råvaror av animaliskt ursprung som finns i alla livsmedel. För det första har vi ingen exakt information om hur mycket animaliska produkter som används för närvarande. Att utreda detta skulle vara en mycket krävande och resurskrävande uppgift. I Helsingfors krävde en fullmäktigemotion om att halvera konsumtionen av kött- och mjölkprodukter en enorm arbetsinsats för att kunna beräkna hur mycket kött och mjölk som använts i alla produkter (till exempel är andelen mjölk som används i spenatplättar inte direkt tillgänglig i bipacksedeln). Vanda har för närvarande inte tillräckligt med resurser för att göra en motsvarande beräkning. I måltiderna används mycket färdigmat och halvfabrikat, och för många industriella livsmedel har man inte ens angett mängden eller andelen ingredienser av animaliskt ursprung.

Vi har som mål att utveckla mer växtbaserade matsedlar genom att följa de nya näringsrekommendationerna och främja de mål för miljön och koldioxidavtrycket som ställts upp redan nu. Man vill främja åtgången på vegetarisk mat som erbjuds varje dag, varvid åtgången på blandad mat förväntas minska. Man kan också ställa upp kvantitativa mål för att höja åtgången på vegetarisk mat till exempel i genomförandeplanen av färdplanen för resurssmarthet.

Vid sidan om miljövänlighet har Vanda som mål att förbättra deltagandet i måltiderna särskilt i årskurserna 7–9, där deltagandet är lågt jämfört med den nationella nivån. För närvarande utvecklas skolmåltiderna på ett övergripande sätt inom ramen för MUMS-projektet. I projektet försöker man öka deltagaraktiviteten genom att förbättra utseendet, doften, smaken och strukturen på maten, men också med hjälp av delaktighet genom att ge mat- och miljöfostran i skolorna och daghemmen. Alla barn och unga är inte vana vid att äta vegetarisk mat. Det är av största vikt att eleverna deltar i skolmåltiderna för att skolmatens hälsoeffekter ska kunna nås.

I Vanda utförs arbetet med att utveckla måltiderna i samarbete med verksamhetsområdet för fostran och lärande, enheten för upphandlingar och serviceproducenterna. För att lyckas med de tidigare nämnda målen krävs receptutveckling, råvaror av hög kvalitet, fungerande köksnätverk och matfostran som håller hög kvalitet. Det krävs också att alla parter (också barn, unga och hemmen) förbinder sig att samarbeta för att nå dessa mål.

Samarbetet kring utvecklingen av måltiderna sker också på nationell nivå, eftersom också andra stora städer har utmaningar att få skol-, daghems- och läroanstaltsmåltiderna att motsvara städernas hållbarhetsmål samtidigt som man förbättrar smaken och i synnerhet skolmatens rykte. Som exempel på samarbete har Vanda tillsammans med Helsingfors ordnat gemensamma workshoppar och seminarier samt en marknadsdialog för producenter av hållbara vegetariska produkter och fiskprodukter och producenter av måltidsservice. Vanda deltar i Hankinta-Suomis utvecklingsgrupp för ekologisk hållbarhet där främjandet av matens ekologiska hållbarhet spelar en viktig roll. Samarbete görs också med huvudstadsregionens upphandlingsenheter i samarbetsnätverken för utvecklingen av livsmedels- och måltidsserviceupphandlingar.

Om man vill halvera upphandlingen av kött och produkter av animaliskt ursprung så att man endast talar om mjölkprodukter eller kött som sådant (eller förädlade köttprodukter, där andelen kött har angetts tydligt), skulle det vara lättare att genomföra beräkningen. Att genomföra ändringar i matsedlarna enligt fullmäktigemotionen kräver riktlinjer på stadsnivå.

Dessutom bör man i budgeten bereda sig på att täcka kostnaderna för ändringar i matsedlarna och eventuella ersättande livsmedel för serviceproducenterna. Eventuella nya riktlinjer kunde tas upp som bindande mål för nästa fullmäktigeperiod och som åtgärder i färdplanen för resurssmarthet. I det sammanhanget skulle uppföljningen ske i Miljövakten.

Stadsstyrelsen 16.12.2024 § 19

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge den gröna fullmäktigegruppen och 6 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:

Under behandlingen av ärendet föreslog stadsstyrelseledamoten Eve Rämö, understödd av stadsstyrelseledamoten Ville Karinen att ärendet återremitteras för ytterligare beredning.

Ordföranden konstaterade att man måste rösta om saken och föreslog följande omröstningsförfarande: de som understöder fortsatt behandling av ärendet röstar ja medan de som understöder att ärendet återremitteras för ytterligare beredning röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

Vid omröstningen gavs 9 ja-röster (Abdi, Haapalainen, Lundell, Niikko, Orpana, Raja-Aho, Rokkanen, Tammi, Vesa) och 5 nej-röster (Rämö, Karinen, Valtanen, Tuomela, Suoniemi). Ordföranden konstaterade att behandlingen av ärendet fortsätter.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 27.1.2025 § 18

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:

Under behandlingen av ärendet föreslog Maija Rautavaara att ärendet återremitteras för ytterligare beredning. Stadsfullmäktigeledamoten Eva Tawasoli understödde Maija Rautavaaras förslag.

Ordföranden konstaterade att man måste rösta om saken och gav följande omröstningsförslag: de som understöder en fortsatt behandling av ärendet röstar ja, medan de som understöder Rautavaaras förslag om återremittering röstar nej. Omröstningsförslaget godkändes.

Vid omröstningen gavs 51 ja-röster och 14 nej-röster. Ordföranden konstaterade att stadsdirektörens grundförslag blivit godkänt.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Gröna fullmäktigegruppen lämnade in följande protokollsuttalande:

”Vi förutsätter att man strävar efter att halvera konsumtionen av produkter av animaliskt ursprung på ett mer ambitiöst sätt än i motionssvaret. För att kunna stödja målen behövs en bedömning av de ekonomiska effekterna och en diskussion om olika alternativa modeller, till exempel med hjälp av utredningar av de städer där man uppnått imponerande resultat.”

Bilaga

- Gröna fullmäktigegruppens och 6 andra ledamöters undertecknade motion om att Vanda ska halvera konsumtionen av produkter av animaliskt ursprung senast år 2030
- Omröstningsrapport, Stadsstyrelsen 16.12.2024 § 19

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1. Besvärshörsbud

Närmare information:

Eveliina Varis, specialsakkunnig, tfn 0438255458
(fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)